

**Besluit van 23 januari 1986 tot wijziging van het
Besluit prijsaanduiding goederen 1980
(voorzieningen inzake prijsaanduiding per
standaardhoeveelheid met betrekking tot
levensmiddelen)**

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Economische Zaken, P. H. van Zeil, van 2 september 1985, nr. 685/953 W. J. A., gedaan mede namens Onze Minister van Landbouw en Visserij;

Overwegende, dat de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 19 juni 1979 (PbEG L 158) inzake de bescherming van de consument op het gebied van de prijsaanduiding van levensmiddelen de Lid-Staten verplicht ten aanzien van de prijsaanduiding en de prijsaanduiding per standaardhoeveelheid van levensmiddelen regelen te stellen;

Gelet op artikel 2b, eerste lid, onder a, en tweede lid, van de Prijzenwet (Stb. 1965, 646);

Gezien het advies van 24 maart 1983, nr. 8, van de Commissie Prijsbekendmaking, door de Sociaal-Economische Raad ingesteld op grond van artikel 43 van de Wet op de Bedrijfsorganisatie (Stb. 1950, K 22);

De Raad van State gehoord (advies van 11 november 1985, nr. W10.85.0457/15.5.46);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Economische Zaken, P. H. van Zeil, van 15 januari 1986, nr. 686/5 W. J. A., uitgebracht mede namens Onze Minister van Landbouw en Visserij;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Het Besluit prijsaanduiding goederen 1980 (Stb. 190) wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 komt te luiden:

Artikel 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

goederen: roerende goederen, met uitzondering van de goederen, bedoeld in de bij dit besluit behorende bijlage I;

levensmiddelen: eet- en drinkwaren, die bestemd zijn voor menselijke consumptie.

Na artikel 2 wordt een nieuw artikel opgenomen, luidende:

Artikel 2a. 1. Een ieder, die in de uitoefening van een bedrijf levensmiddelen aan particulieren te koop aanbiedt, is verplicht die levensmiddelen, dan wel de monsters, met gebruikmaking waarvan die levensmiddelen worden aangeboden, voor zover die levensmiddelen of die monsters ter plaatse aanwezig zijn, tevens voorzien te doen zijn van een aanduiding van het door omrekening van de prijs, waartegen die levensmiddelen worden aangeboden, verkregen geldbedrag per een in het derde lid aangewezen standaardhoeveelheid.

2. Het eerste lid geldt niet met betrekking tot levensmiddelen, die te koop worden aangeboden onder in de bij dit besluit behorende bijlage II bedoelde omstandigheden.

3. Als standaardhoeveelheden worden aangewezen, in het geval de hoeveelheid van de betrokken levensmiddelen is aangegeven in volume, 1 liter of 0,1 liter, en in het geval de hoeveelheid van de betrokken levensmiddelen is aangegeven in gewicht, 1 kilogram of 100 gram.

4. De aanduiding van het geldbedrag per standaardhoeveelheid dient plaats te vinden op of nabij het levensmiddel of monster, dan wel op de verpakking of op het voorwerp waarin het zich bevindt. Ten aanzien van elk nabij een levensmiddel of een monster vermeld geldbedrag per standaardhoeveelheid moet duidelijk blijken op welk levensmiddel dit betrekking heeft.

5. De aanduiding van het geldbedrag per standaardhoeveelheid dient:

- a. bevattelijk te zijn;
- b. in Nederlandse munteenheid te zijn uitgedrukt;
- c. van nabij, al dan niet na een oppervlakkig onderzoek, duidelijk zicht- en leesbaar te zijn.

6. De betrokken standaardhoeveelheid dient te zijn uitgedrukt in de eenheid of de eenheden, waarin zij in het derde lid is aangewezen met dien verstande, dat de standaardhoeveelheid van 0,1 liter ook mag worden weergegeven als 1 deciliter, 10 centiliter of 100 milliliter.

C

In het opschrift van de bij het besluit behorende bijlage wordt «Bijlage» vervangen door: Bijlage I,.

D

Aan het besluit wordt een bijlage toegevoegd, luidende:

Bijlage II, behorende bij het besluit prijsaanduiding goederen 1980

A. Levensmiddelen die voor verbruik ter plaatse te koop worden aangeboden in:

- inrichtingen voor gezondheidszorg of maatschappelijke dienstverlening,
- kantines,
- ruimten, waarin het hotel-, het restaurant-, het café- of het pension- of kamerverhuurbedrijf wordt uitgeoefend.

B. Levensmiddelen die te koop worden aangeboden in hoeveelheden van 1 kilogram of 1 liter, dan wel 100 gram of 0,1 liter.

C. Levensmiddelen die te koop worden aangeboden in hoeveelheden van minder dan 5 gram of 0,005 liter, dan wel meer dan 10 kilogram of 10 liter.

D. Levensmiddelen die te koop worden aangeboden:

- in een bedieningszaak, of een onderdeel van een zelfbedieningszaak, waarin de verkoop van waren grotendeels over de toonbank plaatsvindt;
- op de openbare weg buiten de verkooppriimte van een bedieningszaak;
- aan de huizen van vaste afnemers;
- in een besloten ruimte, die een onderdeel is van een vervoermiddel;
- in de uitoefening van de markt- en straathandel en handel te water;
- op een veiling;
- met behulp van welsprekendheid aan het op een markt aanwezige publiek, waarbij in de regel de prijs van het levensmiddel dan wel de verhouding tussen de prijs en de hoeveelheid of het pakket van de aangeboden levensmiddelen niet tevoren vaststaat.

E. Levensmiddelen die door middel van een automaat te koop worden aangeboden.

F. Klaargemaakte en klaar te maken maaltijden die te koop worden aangeboden in één verpakking.

G. Levensmiddelen die te koop worden aangeboden in fantasieverpakking of in fantasievorm voor speciale aangelegenheden.

H. Levensmiddelen die op grond van op korte termijn te verwachten bederf met korting te koop worden aangeboden.

I. Levensmiddelen die per stuk of aantal stuks voorverpakt te koop worden aangeboden en die behoren tot een der categorieën waarvoor op grond van artikel 20, vierde lid, van het Hoeveelheidsaanduidingenbesluit (Warenwet) (Stb. 1980, 223) de hoeveelheid mag worden uitgedrukt in een aantal stuks.

J. Los te koop aangeboden levensmiddelen die gewoonlijk tegen een prijs per stuk worden aangeboden.

K. Levensmiddelen die in een voor het publiek toegankelijke besloten ruimte, waarin goederen aan particulieren plegen te worden verkocht, kennelijk zijn uitgesteld om van buiten die ruimte te worden gezien.

L. Levensmiddelen die zich bevinden in een verpakking, bestemd of geschikt om die levensmiddelen daarin aan particulieren af te leveren in uniforme hoeveelheden, welke voor de aflevering niet kunnen worden gewijzigd zonder dat die verpakking is geopend of een aantoonbare wijziging in die verpakking is aangebracht.

ARTIKEL II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de zevende kalendermaand na de datum van uitgifte van het Staatsblad, waarin het wordt geplaatst.

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Economische Zaken. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 11 maart 1986, nr. 49.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State.

's-Gravenhage, 23 januari 1986

Beatrix

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
P. H. van Zeil

De Minister van Landbouw en Visserij,
G. J. M. Braks

Uitgegeven de *zevenentwintigste* februari 1986

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

I. Algemeen

I.1. *EEG-richtlijn*. Met de onderhavige wijziging van het Besluit prijsaanduiding goederen 1980 (Stb. 190) wordt uitvoering gegeven aan de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 19 juni 1979 (PbEG L 158) inzake de bescherming van de consument op het gebied van de prijsaanduiding van levensmiddelen. In samenhang met deze richtlijn heeft de Raad van Ministers op genoemde datum tevens een resolutie aanvaard (PbEG 1979, C 163), die betrekking heeft op de prijsaanduiding van levensmiddelen en andere produkten voor courant huishoudelijk gebruik die zijn voorverpakt in vooraf bepaalde hoeveelheden.

In genoemde richtlijn zijn bepalingen opgenomen met betrekking tot de aanduiding van de verkoopprijs en van de prijs per standaardhoeveelheid (in de richtlijn meeteenheid genoemd) met betrekking tot losse en in variabele hoeveelheden voorverpakte levensmiddelen die aan de eindverbruiker worden aangeboden of waarvoor reclame wordt gemaakt met een prijsaanduiding. Deze bepalingen strekken ertoe de prijsvergelijking door de consument te vergemakkelijken, waardoor de doorzichtigheid van de markt alsmede de bescherming van de consument kan worden vergroot.

De richtlijn heeft gedeeltelijk een optioneel karakter. Dit houdt in dat de Lid-Staten in met name genoemde gevallen de vrijheid hebben om nationaal andere en minder vergaande regelingen te treffen. Van deze vrijheid is, overeenkomstig het terzake ingenomen kabinetsstandpunt over het rapport van de werkgroep deregulering regelgeving sociaal-economische ordening en kwaliteitsbevordering (Kamerstukken II, 1983/84, 17 931 nr. 11) volledig gebruik gemaakt. Met andere woorden, de prijsaanduiding per standaardhoeveelheid (pps) wordt ingevoerd, voor zover de EEG-richtlijn daartoe verplicht. In de artikelsgewijze toelichting wordt hieraan nader aandacht besteed.

Tot slot dient te worden opgemerkt dat de datum van 19 juni 1981, waarop Nederland de genoemde richtlijn diende te hebben uitgevoerd, reeds geruime tijd is verstreken. Met name het optionele karakter van de richtlijn, dat noopte tot het maken van verschillende keuzes, heeft tot gevolg gehad dat zowel met het opstellen van de adviesaanvraag aan de Commissie Prijsbekendmaking van de Sociaal-Economische Raad (SER) als met de advisering door die commissie zelf vrij veel tijd gemoeid was. Betrekkelijk kort na de verschijning van het advies is het onderwerp pps heroverwogen naar aanleiding van het dereguleringsrapport van de hiervoor genoemde werkgroep. Het gevolg van deze heroverweging was een vrij ingrijpende wijziging van de voorstellen, neergelegd in de genoemde adviesaanvraag. Een en ander heeft ertoe geleid, dat de voorbereiding van de onderhavige regeling uiteindelijk aanmerkelijk meer tijd in beslag heeft genomen dan aanvankelijk voorzien was.

I.2. *Wijze van uitvoering van de richtlijn*. De richtlijn wordt bij het onderhavige besluit uitgevoerd door een wijziging van het Besluit prijsaanduiding goederen 1980, dat is gebaseerd op artikel 2b van de Prijzenwet. Dit artikel is door de wijzigingswet van 10 januari 1974 (Stb. 19) in de Prijzenwet ingevoegd als artikel 2a. Bij de wet van 22 mei 1981 (Stb. 423), houdende Tijdelijke Wet normering inkomens vrije-beroepsbeoefenaars, die tevens een wijziging van de Prijzenwet bevat, is dit artikel vernummerd tot artikel 2b. Nu de onderhavige regeling door de centrale overheid wordt getroffen op basis van de Prijzenwet, dienen produktschapsverordeningen, waarin een regeling inzake pps is neergelegd, die samenloopt met deze prijzenwettelijke regeling, te wijken voor de laatstbedoelde regeling. Intrekking van dergelijke verordeningen is derhalve aan te bevelen.

Voor één onderdeel van de richtlijn biedt artikel 2b onvoldoende basis en wel voor de bepaling dat, indien in een schriftelijke reclameboodschap of een catalogus de prijs van een levensmiddel wordt vermeld, tevens de prijs per standaardhoeveelheid moet worden aangegeven. Om op deze (voorwaardelijke) wijze pps in reclameboodschappen en catalogi te kunnen regelen moet artikel 2b van de Prijzenwet, waarvan het tweede lid alleen ziet op een pps-verplichting in directe combinatie met een prijs-aanduidingsverplichting, gewijzigd worden. Op korte termijn zal indiening bij de Staten-Generaal van een daartoe strekkend wetsvoorstel bevorderd worden. Zodra die wijziging haar beslag heeft gekregen, zal het onderhavige besluit met een regeling ter zake worden aangevuld.

Wat de prijsaanduiding betreft is geen wijziging van het Besluit prijsaanduiding goederen 1980 nodig, aangezien de daarin neergelegde regeling ten aanzien van het bekendmaken van prijzen van goederen (waaronder dus ook levensmiddelen) voldoet aan het gestelde in de richtlijn.

De onderhavige voorschriften inzake pps zijn van toepassing op levensmiddelen die niet in vaste hoeveelheden zijn voorverpakt, dus op losse en op in variabele hoeveelheden voorverpakte levensmiddelen. Overigens blijven voor deze levensmiddelen ook de voorschriften inzake de gewone prijsaanduiding onverminderd van toepassing. De verplichting hiertoe volgt uit de eerdergenoemde richtlijn van 19 juni 1979. Er moet derhalve, ingevolge EEG-recht, wat betreft deze levensmiddelen aan een dubbele verplichting worden voldaan.

In een eveneens op 19 juni 1979 aanvaardde resolutie van de Raad wordt er met betrekking tot de in vaste hoeveelheden voorverpakte levensmiddelen van uitgegaan dat, wanneer de normalisatie (in Nederland genoemd: standaardisatie) leidt tot de vaststelling van eenvoudige en gemakkelijk vergelijkbare reeksen hoeveelheden, dit de prijsvergelijking door de consument op het verkooppunt zodanig kan vergemakkelijken, dat in bepaalde gevallen de verplichting om de prijs per standaardhoeveelheid aan te duiden kan vervallen. In genoemde resolutie worden de criteria geschetst waaraan de reeksen hoeveelheden moeten voldoen om te komen tot vrijstelling van de pps-verplichting. Daarnaast is in artikel 8, eerste lid, van de richtlijn van 19 juni 1979 bepaald, dat door de Raad de voorwaarden voor toepassing van de richtlijn op in vooraf bepaalde hoeveelheden voorverpakte levensmiddelen moet worden vastgesteld; bij die gelegenheid moeten voorts de categorieën levensmiddelen worden aangewezen die kunnen worden vrijgesteld van de verplichting om de prijs per standaardhoeveelheid aan te duiden. Totdat de Raad over die voorwaarden heeft beslist, zal ingevolge het tweede lid van artikel 8 op bedoelde levensmiddelen de prijs per meeteenheid worden aangeduid overeenkomstig de ter zake geldende nationale bepalingen. Hoewel volgens de richtlijn in dezen vóór 1 januari 1984 beslist had moeten zijn, heeft de Raad thans nog geen besluit genomen. Eerst op 6 februari 1984 is door de EG-Commissie bij de Raad een voorstel ingediend tot wijziging van de onderhavige richtlijn. Hierbij wordt vrijstelling van de prijsaanduiding per meeteenheid verleend voor de hoeveelheden die in communautair vastgestelde reeksen zijn vermeld.

Zolang er evenwel nog geen definitieve standpuntbepaling hierover is in EG-verband, worden voor de in vaste hoeveelheden voorverpakte levensmiddelen voorshands nog geen pps-voorschriften getroffen (zie onderdeel L van bijlage II). Gelet op de inhoud van de EEG-richtlijn inzake pps en de daarbij behorende resolutie alsmede op het wijzigingsvoorstel van die richtlijn, dient ter verbetering van de marktdoorzichtigheid zoveel mogelijk gekozen te worden voor standaardisatie van hoeveelheden. Het ligt daarom in het voornemen om de onderhavige regeling te zijner tijd aan te vullen met een pps-regeling die beperkt is tot levensmiddelen, voorverpakt in vaste hoeveelheden, die niet overeenkomen met de communautair vastgestelde standaardhoeveelheden.

1.3. *Het advies van de Commissie Prijsbekendmaking van de Sociaal-Economische Raad.* Bij brief van 1 april 1981 heeft de toenmalige Staatssecretaris van Economische Zaken, Th. M. Hazekamp, mede namens de toenmalige Minister van Landbouw en Visserij, op grond van het bepaalde in artikel 2b, derde lid, van de Prijzenwet, de Commissie Prijsbekendmaking van de Sociaal-Economische Raad om advies gevraagd over voorschriften inzake het bekendmaken van prijzen en prijzen per standaardhoeveelheid van levensmiddelen. Op 24 maart 1983 heeft deze commissie haar advies ter zake uitgebracht. Zij beperkte haar advies tot de prijsaanduiding en de prijsaanduiding per standaardhoeveelheid van levensmiddelen welke los in variabele hoeveelheden voorverpakt te koop worden aangeboden.

Ten aanzien van de gewone prijsaanduiding van levensmiddelen was de commissie van mening, dat deze in het Besluit prijsaanduiding goederen 1980 reeds op bevredigende wijze is geregeld.

Wat de pps betreft was de commissie unaniem in haar oordeel, dat aan de detaillist binnen de mogelijkheden die de richtlijn biedt de keuze moet worden gelaten ter zake van de te hanteren standaardhoeveelheden. Eveneens kon zij eensgezind instemmen met een vrijstelling voor via een automaat verkochte levensmiddelen, voor klaar te maken schotels in eenzelfde verpakking en klaargemaakte schotels, voor levensmiddelen die met het oog op dreigende kwaliteitsvermindering worden afgeprijsd, voor levensmiddelen in hoeveelheden van minder dan 5 gram of 5 milliliter, dan wel meer dan 10 kilogram of 10 liter en voor levensmiddelen in etalages. Ten aanzien van de wijze van aanduiden van de prijs en de prijs per standaardhoeveelheid kon de commissie zich verenigen met het voorstel in de adviesaanvraag om de ondernemer de keuze te laten tot hetzij het aangeven van de prijs en de pps op het produkt, hetzij op een lijst of prijsrail in de directe nabijheid daarvan.

Op diverse andere punten evenwel bestond binnen de commissie verschil van mening. Zo wilde de gehele commissie weliswaar «bedieningszaken» uitzonderen van de pps-verplichting, evenals markt- en straathandel, boerderijverkoop, de rijdende winkel en de straatpresentatie, maar een deel van de commissie wilde deze uitzondering beperken tot produkten die door de detaillist zelf in variabele hoeveelheden zijn voorverpakt. Volgens een ander deel van de commissie zou deze beperking de regeling ingewikkeld en oncontroleerbaar maken. Ook werd binnen de commissie verschillend geoordeeld over het voornemen om op grond van de daartoe te wijzigen Prijzenwet het voorschrift op te nemen dat, wanneer in reclameboodschappen de verkoopprijs van het aangeboden levensmiddel wordt vermeld, tevens de pps moet worden aangegeven. Een deel van de commissie meende, dat dit de informatie aan de consument niet ten goede zal komen, terwijl een ander deel de mening was toegedaan dat de pps een essentieel hulpmiddel is ter vergroting van de marktdoorzichtigheid voor de consument. Een deel van de commissie ondersteunde het voorstel van de adviesaanvraag dat losse levensmiddelen, die gewoonlijk per stuk plegen te worden aangeboden, slechts een aanduiding per stuk hoeven te dragen, terwijl een ander deel dit afwees vanwege de vaagheid van het begrip «gewoonlijk». Deze verdeeldheid werkt ook door ten aanzien van de voorstellen voor levensmiddelen die per stuk of aantal stuks voorverpakt te koop worden aangeboden. Ook het voorstel om fantasieprodukten uit te zonderen van de pps-verplichting werd door een deel van de commissie afgewezen.

Zoals reeds gezegd is in de laatste alinea van paragraaf 1.1, is in het kader van de deregulering gekozen voor uitvoering van de EEG-richtlijn met volledige gebruikmaking van de uitzonderingsmogelijkheden, dit in lijn met het minderheidsstandpunt in de Commissie Prijsbekendmaking.

Ten slotte zij vermeld, dat een deel van de commissie een ruimere overgangperiode dan de in de adviesaanvraag voorgestelde zes maanden heeft bepleit, terwijl een ander deel het voorstel van de adviesaanvraag

ondersteunde. In het thans voorliggende besluit is de termijn van inwerkingtreding gehandhaafd op ten minste zes maanden na de datum van publikatie in het Staatsblad. Wij menen, dat deze termijn voldoende is, gelet op het feit dat pps reeds op zeer ruime schaal wordt toegepast, en de uitzonderingsmogelijkheden van de richtlijn voor gevallen waarin pps bezwaarlijk is, volledig zijn gebruikt.

II. De onderdelen van artikel I

Onderdeel A. Met de in artikel 1 van het Besluit prijsaanduiding goederen 1980 op te nemen omschrijving van het begrip levensmiddelen wordt de reikwijdte van de pps-regeling aangegeven, behoudens de vrijstellingen die verderop in deze toelichting worden besproken.

Onderdeel B. De redactie van het eerste lid van het nieuwe artikel 2a, waarin de verplichting tot pps voor levensmiddelen is neergelegd, sluit zo veel mogelijk aan bij die van de gewone prijsaanduiding voor goederen in het bestaande artikel 2, eerste lid, van het besluit. De regeling geldt alleen voor gevallen van verkoop aan particulieren, overeenkomstig het in de EEG-richtlijn bepaalde (die spreekt van verkoop aan de eindverbruiker). In het algemeen deel van deze nota is er reeds op gewezen, dat, eveneens ingevolge deze richtlijn, de pps-verplichting zal gelden naast het vereiste van de gewone prijsaanduiding.

Ingevolge de richtlijn (artikel 5) dient tevens een pps-verplichting te worden ingevoerd voor schriftelijke reclameteksten en catalogi, waarin de verkoopprijs van levensmiddelen wordt vermeld. Zoals in paragraaf I.2 van het algemeen deel van deze toelichting is vermeld, ligt het in de bedoeling die verplichting in het Besluit prijsaanduiding goederen 1980 op te nemen, zodra de daarvoor vereiste wijziging van de Prijzenwet haar beslag heeft gekregen.

De richtlijn laat toe, dat de Lid-Staten voor bepaalde gevallen uitzonderingen maken op de pps-verplichting. Hiervoor in paragraaf I.1 is uiteengezet, dat de uitzonderingsmogelijkheden in de onderhavige regeling volledig zijn gebruikt. De gevallen waarvoor de verplichting niet geldt zijn opgesomd in de op het nieuwe artikel 2a, tweede lid, te baseren bijlage II, die verderop in deze nota wordt toegelicht.

De richtlijn biedt de mogelijkheid (in artikel 6, eerste en tweede lid) om ten aanzien van de te hanteren standaardhoeveelheden de detaillist de keuze te laten tussen het aangeven van de prijs per liter of per 0,1 liter, dan wel per kilogram of per 100 gram. Deze mogelijkheid is verwerkt in het derde lid van artikel 2a. Aldus kan de detaillist een keus doen uit de meest gangbare volume- en gewichtshoeveelheden.

In het vierde en vijfde lid van artikel 2a wordt geregeld waar en op welke wijze de pps moet plaatsvinden. Zij moet worden vermeld, hetzij op het produkt (of monster daarvan), hetzij in de directe nabijheid van het produkt, bijvoorbeeld op een prijsrail op het schap, waarin het produkt zich bevindt. Behalve op een prijsrail kan de pps ook worden aangegeven op een lijst. Zo'n lijst moet zich duidelijk zichtbaar in de directe nabijheid van het levensmiddel bevinden en niet elders in de winkel, aangezien dit laatste voor de consument het komen tot een afgewogen keuzebeslissing bemoeilijkt. Deze regeling laat de detaillist voldoende mogelijkheden om de pps-praktijk af te stemmen op zijn eigen bedrijfsomstandigheden. De aanduiding moet duidelijk en goed zicht- en leesbaar zijn zodat de consument zich de daarin gegeven informatie eenvoudig eigen kan maken.

Uit artikel 6, eerste en tweede lid, van de richtlijn volgt, dat de standaardhoeveelheden van 1 kilogram of 1 liter, dan wel 100 gram of 0,1 liter moeten worden aangegeven met gebruikmaking van de genoemde eenheden. Als alternatief voor de aanduiding 0,1 liter (of 0,1 l; in plaats van de gehele naam van de eenheid kan natuurlijk ook het daarbij

behorende symbool worden gebruikt) geeft de richtlijn de mogelijkheid om ook de aanduidingen 1 dl, 10 cl en 100 ml toe te staan. De regeling van de te gebruiken eenheden, waarbij deze alternatieven ook zijn toegestaan, is in het zesde lid van artikel 2a neergelegd.

Onderdeel D. Bijlage II bevat de vrijstellingen van de pps-verplichting.

De onder A opgenomen uitzonderingen zijn in artikel 1, tweede lid, van de richtlijn mogelijk gemaakt. De omschrijving «inrichtingen voor gezondheidszorg of maatschappelijke dienstverlening» is een uitwerking van de in dat artikellid aangegeven uitzonderingsmogelijkheid voor ziekenhuizen en soortgelijke bedrijven. Te denken valt in dit verband bijvoorbeeld aan revalidatiecentra en bejaardenoorden.

Onderdeel B van de bijlage heeft betrekking op levensmiddelen die in de standaardhoeveelheden van 1 kilogram of 1 liter, dan wel 100 gram of 0,1 liter te koop worden aangeboden. Ingevolge het bestaande artikel 2, eerste lid, van het Besluit prijsaanduiding goederen 1980 moeten goederen, en dus levensmiddelen, die te koop worden aangeboden voorzien zijn van de prijs, waartegen ze worden aangeboden. Artikel 2, derde lid, onder c, bepaalt dat, voor zover dat voor een goed begrip van de prijs noodzakelijk is, de prijsaanduiding een aanduiding van de verkoopheenheid moet bevatten. Indien het aanbieden geschiedt per de hiervoor bedoelde standaardhoeveelheden zullen deze prijsaanduidingsvereisten vanzelf leiden tot een prijsaanduiding per standaardhoeveelheid. Immers, ingevolge artikel 20 van het Hoeveelheidsaanduidingenbesluit (Warenwet) (Stb. 1980, 223) moeten voorverpakte levensmiddelen voorzien zijn van een hoeveelheidsaanduiding. Met betrekking tot los verkochte levensmiddelen zoals groenten, vlees en vleeswaren kan, tenzij ze per stuk worden verkocht, de prijsaanduiding niet anders plaatsvinden dan met een hoeveelheidsaanduiding. Levensmiddelen die gewoonlijk per stuk worden verkocht zijn vrijgesteld van het pps-vereiste (zie onderdeel J van de bijlage).

Ingevolge onderdeel C behoeft, op de voet van artikel 7, vierde lid, van de richtlijn, voor levensmiddelen die te koop worden aangeboden in hoeveelheden van meer dan 10 kilogram of 10 liter of van minder dan 5 gram of 0,005 liter geen pps te worden gebezigd.

Aan de Lid-Staten is de mogelijkheid gelaten (artikel 1, derde lid, van de richtlijn) om voor de boerderijverkoop en voor bepaalde kleine detailhandelsvormen de pps-verplichting niet van toepassing te verklaren. Voor deze handelsvormen kan de pps een uitzonderlijk zware last betekenen of zeer moeilijk uitvoerbaar zijn gezien de omvang van het assortiment, de verkoopoppervlakte en de inrichting van het verkooppunt. Van deze mogelijkheid is volledig gebruik gemaakt. Zo worden in onderdeel D de verkoop in bedieningszaken en de markt- en straathandel en de handel te water vrijgesteld. Als bedieningszaak wordt beschouwd die detailhandelsvorm waarbij grotendeels (waaronder in dit verband is te verstaan: voor 50% of meer) verkoop over de toonbank plaatsvindt en waarbij derhalve een zekere mate van zelfbediening aanwezig kan zijn. Aangenomen mag worden, dat vooral de vaak kleine bedieningszaken de meeste last zouden ondervinden van een pps-verplichting vanwege hun doorgaans geringe vloeroppervlakte, gevarieerd assortiment en beperkte mankracht. De vrijstelling geldt eveneens voor gevallen, waarin bedieningsverkoop plaatsvindt in een afzonderlijk gedeelte binnen de winkel van een zelfbedieningszaak. Bekende voorbeelden hiervan zijn de afzonderlijke slagerij- of bakkerij-afdeling, waar het vlees of brood over de toonbank wordt verkocht. Indien in bedoeld gedeelte van de winkel grotendeels verkoop van waren over de toonbank plaatsvindt, geldt voor die verkoop de pps-verplichting niet, aangezien voor deze gevallen de hiervoor gegeven overwegingen evenzeer gelden.

Ten slotte zij in dit verband opgemerkt, dat in onderdeel D de verkoop op een boerderij niet afzonderlijk is genoemd. De verkoop op een

boerderij (of op een ander agrarisch bedrijf) is een detailhandelsactiviteit, die valt onder de hiervoor besproken vrijstelling voor bedieningszaken.

Het vrijstellingsregime is voorts van toepassing op levensmiddelen die op de openbare weg buiten de verkoopruimte van een bedieningszaak worden gepresenteerd (de zgn. straatpresentatie). Een dergelijke bedrijfsvoering is bij bedieningszaken een veel voorkomend verschijnsel, waarbij een pps-verplichting onnodig remmend zou werken.

De laatste vier vrijstellingen van onderdeel D zijn de gevallen, waarin op grond van de huidige bijlage bij het Besluit prijsaanduiding goederen 1980 geen prijsaanduiding verplicht is, aangevuld met de verkoop in rijdende winkels of in de uitoefening van de markt- en straathandel en handel te water. Hoewel bij de rijdende winkel overwegend sprake is van zelfbediening, in verband waarmee een gewone prijsaanduiding wel wenselijk is, gelden de bezwaren die zich bij bedieningszaken doen voelen tegen pps ook hier: geringe mankracht en een groot assortiment (ca. 350 tot 600 artikelen) in verhouding tot de noodzakelijkerwijs zeer geringe vloeroppervlakte (ca. 12 tot 23 m²). Soortgelijke bezwaren gelden ook voor de pps bij de markt- en straathandel en handel te water, bij welke handelsvormen zelfbediening overigens sporadisch voorkomt.

In artikel 7, eerste lid, van de richtlijn is bepaald, dat de Lid-Staten een uitzondering op de pps-verplichting kunnen maken voor gevallen, waarin een dergelijke aanduiding geen betekenis heeft. De gevallen, die volgens artikel 7, tweede lid, onder b, c en d, van de richtlijn daarvoor in aanmerking komen, zijn vrijgesteld in de onderdelen E, F en G van bijlage II. Aldus zijn via automaten verkochte levensmiddelen, voorverpakte kant-en-klaar-maaltijden en levensmiddelen in fantasieverpakking of in fantasievorm niet onderworpen aan de pps-voorschriften.

Onder klaargemaakte en klaar te maken maaltijden in één verpakking worden verstaan: aardappelen, vlees en groente in één en hetzelfde blik, spaghetti met tomatensaus in karton, ravioli in blik en diepvriesmaaltijden (bij voorbeeld pizza's) en dergelijke. Wat betreft de levensmiddelen in fantasieverpakking of in fantasievorm (waarvoor op grond van artikel 30, derde lid, van het Hoeveelheidsaanduidingenbesluit (Warenwet) de hoeveelheidsaanduiding niet op een voor de consument in het oog vallende plaats op de verpakking hoeft te zijn aangebracht), kan gedacht worden aan paashazen, fruitmanden, suikerwerk in molen- en klompjes-verpakking, bonbons in kopjes etc.

Op de voet van artikel 7, derde lid, van de richtlijn geldt voor bederfelijke levensmiddelen, dat de detailhandel niet verplicht is om voor deze levensmiddelen, indien ze worden afgeprijsd met het oog op dreigende kwaliteitsvermindering, de pps aan te geven over de nieuwe verlaagde prijs. Onder deze uitzondering kunnen eveneens produkten vallen die vlak voor het aflopen van de minimale houdbaarheidsdatum met het oog op dreigende kwaliteitsvermindering zijn afgeprijsd. Bij afprijzing van levensmiddelen om andere redenen blijft de verplichting tot pps over de verlaagde prijs onverkort gelden.

Ingevolge artikel 7, tweede lid, onder a, van de richtlijn zijn uitzonderingen toegestaan voor losse en voorverpakte levensmiddelen, waarvoor de verplichting tot hoeveelheidsaanduiding niet geldt, speciaal levensmiddelen die per stuk worden verkocht. Artikel 20, vierde lid, van het Hoeveelheidsaanduidingenbesluit (Warenwet) voorziet in een afwijking van de hoofdregel (verplichte hoeveelheidsaanduiding naar gewicht of volume) door voor bepaalde voorverpakte produkten een aanduiding van de hoeveelheid in stuks mogelijk te maken (bijvoorbeeld beschuit, bepaalde bakkerswaren, verse groente of vruchten die ook onverpakt plagen te worden verkocht, eende- of ganzeëieren, zuurstokken). De detaillist die voorverpakte levensmiddelen te koop aanbiedt, waarvoor krachtens deze regeling een hoeveelheidsaanduiding in stuks in plaats van in gewicht is toegestaan, behoeft ingevolge punt I van de bijlage geen pps toe te passen. De bepaling van het gewicht zou voor de detaillist een extra last zijn.

Onderdeel J voorziet in een vrijstelling voor de los te koop aangeboden levensmiddelen die gewoonlijk tegen een prijs per stuk worden aangeboden. Te denken valt hierbij aan exotische groenten, fruit en nieuwe haring. Opmerking verdient, dat de pps-verplichting wel geldt voor losse levensmiddelen die niet tegen een prijs per stuk worden aangeboden. Voor de detaillist zal deze verplichting geen kostenverhoging met zich brengen. Ingevolge artikel 2, derde lid, onder c, van het Besluit prijsaanduiding goederen 1980 moet de verplichte prijsaanduiding, voor zover dat voor een goed begrip van de prijs noodzakelijk is, een aanduiding van de verkoopheenheid bevatten. Indien de detaillist die verkoopheenheid bepaalt op 1 kilogram, 1 liter, 100 gram of 0,1 liter (deze laatste hoeveelheid kan, zoals hiervoor in de toelichting bij het nieuwe artikel 2a, zesde lid, is vermeld, ook worden aangeduid als 1 dl, 10 cl of 100 ml) kan hij met één aanduiding volstaan, die tegelijk de pps bevat.

Voor levensmiddelen die in etalages te koop worden aangeboden wordt, ofschoon de verplichting tot prijsaanduiding van kracht blijft, de pps-aanduiding niet verplicht gesteld (onderdeel K).

Voor een nadere verklaring van de vrijstelling in onderdeel L zij verwezen naar hetgeen in het algemene deel in paragraaf 1.2 van deze toelichting is vermeld, met name dat gedeelte waarin het voorstel tot wijziging van de onderhavige EEG-richtlijn wordt besproken. Hier kan ter toelichting nog worden gezegd, dat met de terminologie «uniforme hoeveelheid» wordt bedoeld op gevallen, waarin de levensmiddelen door de betrokken ondernemer slechts in één bepaalde hoeveelheid op de markt worden gebracht of in meer dan een bepaalde hoeveelheid, mits in dat laatste geval er ten aanzien van het desbetreffende levensmiddel steeds sprake is van een serie van gelijke hoeveelheden. Te denken valt bijvoorbeeld aan produkten die in verpakkingen van steeds 250 gr, 500 gr en 750 gr worden verkocht.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
P. H. van Zeil

De Minister van Landbouw en Visserij,
G. J. M. Braks